

# ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๙๐๑/๑๐๑๑



สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี  
รับที่ 10659  
รับที่ 8 ก.ค. ๒๕๕๙/๒๕๖

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา  
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร  
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีขอรับมาพิจารณาก่อนรับหลักการ (ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๒๒๗๓๙  
ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือกระทรวงยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๒๐๐๗/๕๐๑๐  
ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง ความว่า ด้วยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติแจ้งว่า ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๗/๒๕๕๙ วันศุกร์ ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายมหรรณพ เดชวิทักษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ แล้วมีมติเห็นชอบให้คณะรัฐมนตรีรับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปพิจารณาก่อนรับหลักการ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อเชิญผู้แทนกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานงบประมาณ มาร่วมพิจารณาและแจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เพื่อที่คณะรัฐมนตรีจะได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวและได้จัดประชุมเพื่อรับฟังความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ โดยมีหน่วยงานที่ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานงบประมาณ) กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด ปรากฏผลการพิจารณาดังต่อไปนี้

## ๑. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยสรุปได้ดังนี้

๑.๑ กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) พิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้องกับการเสนอแก้ไขกฎหมายดังกล่าว แต่มีข้อสังเกตว่า การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวอาจมีผลเป็นการจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์หรือฎีกาของจำเลย เนื่องจากการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาในปัจจุบันนั้น

คู่ความสามารถมอบอำนาจให้ทนายความยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาแทนได้ โดยให้ทนายความเป็นผู้ลงลายมือชื่อแทน ทั้งนี้ โดยอาศัยมาตรา ๖๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประกอบกับมาตรา ๑๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น จึงเห็นว่า ควรต้องมีการพิจารณาถึงผลกระทบดังกล่าวอย่างรอบด้านและถี่ถ้วนเสียก่อน และพิจารณาด้วยว่า ยังมีแนวทางหรือมาตรการอื่นใดที่สามารถนำมาใช้เพื่อป้องกันการหลบหนีของจำเลย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ต้องมีการจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์หรือฎีกาของจำเลย เช่น มาตรการตามร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. .... ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ รายละเอียดความเห็นของกระทรวงยุติธรรมปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

**๑.๒ สำนักงานศาลยุติธรรม** พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เนื่องจากศาลพบปัญหาว่า ในกรณีจำเลยซึ่งได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดี เมื่อถึงวันนัดฟังคำพิพากษา จำเลยหลบหนีไม่มาฟังคำพิพากษาทำให้ศาลต้องเลื่อนอ่านคำพิพากษาออกไปและอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลย ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย จำเลยซึ่งหลบหนีอาจใช้สิทธิตามกฎหมายอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไป แต่หากผลของคำพิพากษานั้นเป็นประโยชน์กับจำเลย เช่น ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ หรือรอการลงโทษ จำเลยจะมาปรากฏตัวต่อศาลและยื่นคำร้องขอลดหรือขอลดค่าปรับซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ไม่ถึงขั้นไปจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์หรือฎีกาของจำเลยเสียทีเดียว จำเลยสามารถให้ทนายความร่างอุทธรณ์หรือฎีกาได้เช่นเดิม ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขให้จำเลยมาแสดงตนในวันยื่นอุทธรณ์ เพื่อเป็นการยืนยันว่าจำเลยประสงค์ที่จะยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาและจำเลยไม่หลบหนีเท่านั้น ไม่ได้จำกัดสิทธิในการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาของจำเลยแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม สำนักงานศาลยุติธรรมมีข้อสังเกตในถ้อยคำตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (หลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์หรือฎีกาที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์หรือฎีกา) ในส่วนที่เกี่ยวกับการสั่งไม่รับอุทธรณ์เนื่องจากตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติเพียงว่า “ในกรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์ จำเลยจะยื่นอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลให้ขยายระยะเวลาแสดงตน มิฉะนั้นให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์” ซึ่งไม่ชัดเจนว่าให้ศาลใดเป็นผู้สั่งระหว่างศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙ ที่บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ หรือร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. .... กำหนดให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์

**๑.๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** เห็นด้วยในหลักการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดว่า “... เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลให้ขยายระยะเวลาแสดงตน มิฉะนั้นให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์” นั้น ยังขาดความชัดเจน สมควรจะมีการกำหนดระยะเวลาในการแสดงตนที่จะขยายได้ให้ชัดเจนด้วย

**๑.๔ สำนักงานอัยการสูงสุด** มีข้อสังเกตต่อร่างพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

(๑) การกำหนดหลักการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งใช้บังคับกับคดีอาญาทั่วไป อาจส่งผลกระทบเป็นการจำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลยในคดีอาญา ซึ่งมาตรา ๘ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดให้สิทธิแก่จำเลยในการแต่งตั้งทนายความแตกต่างกันชั้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาในศาลชั้นต้น

ตลอดจนชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา ด้วยเหตุนี้ การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ในการอุทธรณ์หรือฎีกา จำเลยต้องมาแสดงตนนั้นจึงอาจกระทบต่อสิทธิของจำเลยที่ให้จำเลยมีทนายความ

(๒) ปัจจุบันการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา จำเลยสามารถมอบหมายให้ทนายความเป็นผู้ยื่นแทนจำเลยได้ การกำหนดให้จำเลยต้องมาแสดงตน จึงจะสามารถอุทธรณ์หรือฎีกาได้นั้น จึงอาจขัดกับมาตรา ๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดให้ในกรณีที่จำเลยมีทนายความ ทนายความนั้นย่อมมีสิทธิในการต่อสู้คดีเช่นเดียวกับจำเลยด้วย

**๑.๕ สำนักงบประมาณ** เห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากเป็นการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีของจำเลยในระหว่างการดำเนินคดีทางอาญา และร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลเป็นการกระทบต่อภาระงบประมาณแต่อย่างใด

## ๒. ข้อมูลประกอบการพิจารณา

๒.๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒.๒ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙

๒.๓ ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ....

๒.๔ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) หรือ ICCPR (ข้อ ๑๔ วรรคห้า)

๒.๕ ร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติฯ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙)

## ๓. ความเห็นของสำนักงานฯ

เมื่อได้พิจารณาหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอ ประกอบกับความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและข้อมูลประกอบการพิจารณาแล้ว สำนักงานฯ มีความเห็นดังนี้

### ๓.๑ หลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีหลักการเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๘ ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์ และมาตรา ๒๑๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการฎีกา โดยกำหนดให้ในกรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์หรือฎีกา จำเลยจะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลให้ขยายระยะเวลาแสดงตน มิฉะนั้นให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกา ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวบัญญัติขึ้นเพื่อให้ศาลสามารถตรวจสอบได้ว่าจำเลยยังมีตัวตนอยู่หรือไม่ และเป็นการกำหนดมาตรการประการหนึ่งเพื่อป้องกันการหลบหนีในระหว่างการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากมาตรา ๑๘๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดว่าในกรณีที่ศาลออกหมายจับแล้วไม่ได้ตัวจำเลยมาภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันออกหมายจับ ศาลสามารถอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยได้ และให้ถือว่าโจทก์หรือจำเลยได้ฟังคำพิพากษานั้นแล้ว ซึ่งจำเลยสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาได้โดยมอบหมายให้ทนายความผู้รับมอบอำนาจยื่นคำร้องขออุทธรณ์หรือฎีกาแทนจำเลยได้ และทนายความมีสิทธิในการต่อสู้เช่นเดียวกับจำเลยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจึงได้ถูกนำมาใช้เพื่อประวิงคดี

อันทำให้มีปริมาณคดีค้างอยู่ในศาลเป็นจำนวนมากดังที่ปรากฏตามความเห็นของสำนักงานศาลยุติธรรมข้างต้น ในการนี้ สำนักงานฯ เห็นว่า หากมีการกำหนดให้มีมาตรการเพื่อเป็นการป้องปรามจำเลยมิให้มีการหลบหนีในระหว่างการดำเนินคดีอาญา หรือกำหนดกลไกเพื่อบังคับตามคำสั่งศาลในคดีอาญาให้เป็นไปอย่างเคร่งครัดดังเช่นตามที่ได้มีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. ... เป็นเรื่องที่ควรพิจารณาให้ได้รับการสนับสนุนในสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อแก้ไขปัญหาลักษณะที่มีเจตนาทุจริตในการต่อสู้คดีซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องข้างต้น

### ๓.๒ สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

สำนักงานฯ เห็นว่า แม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเห็นด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ก็มีข้อสังเกตที่สมควรที่จะได้รับพิจารณาเพิ่มเติมทั้งปัญหาเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่เห็นว่า การกำหนดบทบัญญัติลักษณะเช่นนี้จะเป็นการกระทบสิทธิของจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และปัญหาเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำที่ยังอาจขาดความชัดเจนซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว สำนักงานฯ มีข้อสังเกตเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) การนำบทบัญญัติในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๕๙ และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. .... ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อใช้กับคดีที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งผู้กระทำความผิดในคดีดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอิทธิพลและมีเครือข่ายของกระบวนกรในการกระทำความผิด อาจทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถที่จะหลบหนีได้อย่างง่ายดาย มาปรับใช้โดยตรงกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณา เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคม และมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและผลประโยชน์ของรัฐอาจต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมประกอบด้วย ซึ่งสมควรที่จะมีการศึกษาอย่างรอบคอบถึงประโยชน์ที่จะได้รับหรือผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น หรือมาตรการทางกฎหมายอื่นที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาลักษณะคดีของจำเลยในระหว่างการดำเนินคดีอาญาเสียก่อน เพราะนอกจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๕๙ และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. .... จะมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ยังมีการกำหนดวิธีพิจารณาคดีที่แตกต่างกันอีกด้วย เช่น วิธีพิจารณาคดีคุ้มครองตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองฯ จะใช้ระบบไต่สวน (มาตรา ๘) ในขณะที่วิธีพิจารณาความอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะเป็นระบบกล่าวหา หรือการกำหนดหลักการเกี่ยวกับอายุความในคดีคุ้มครองตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองฯ ก็มี ความแตกต่างไปจากคดีอาญาทั่วไปตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ มาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองฯ กำหนดมิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย แต่จำเลยหลบหนี ได้กำหนดมิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความล่วงเลยการลงโทษตามมาตรา ๘๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ เป็นต้น การกำหนดบทบัญญัติและวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองฯ ซึ่งมีลักษณะพิเศษและแตกต่างจากวิธีพิจารณาความอาญาทั่วไป จึงเป็นการบัญญัติขึ้นเป็นการเฉพาะเรื่องและมุ่งหมายที่ใช้บังคับกับเรื่องการคุ้มครองเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากข้อสังเกตของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. .... ว่า ในหมวด ๓ และหมวด ๔ เรื่องอุทธรณ์และฎีกา นั้น ใช้เฉพาะคดีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ บทบัญญัติตาม

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงอาจไม่เหมาะสมที่จะนำมากำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในชั้นนี้

(๒) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปัจจุบัน กำหนดให้การอุทธรณ์หรือฎีกาเป็นสิทธิของคู่ความตามกฎหมายที่จะได้รับการพิจารณาทบทวนโดยศาลที่สูงขึ้นไปอย่างน้อยหนึ่งชั้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประกันสิทธิมนุษยชนตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) แต่การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์หรือฎีกาจะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล มิฉะนั้นให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกา นั้น อาจมีประเด็นปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่า บทบัญญัติที่เป็นการกำหนดเงื่อนไขในลักษณะเช่นนี้จะมีผลเป็นตัดสิทธิจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาโดยศาลที่สูงขึ้นไปอย่างน้อยหนึ่งชั้น ทำให้เป็นบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองดังกล่าว หรือไม่

(๓) มาตรการทางกฎหมายโดยการกำหนดเงื่อนไขที่มีลักษณะเป็นการตัดสิทธิจำเลยในการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ควรจำกัดขอบเขตเฉพาะกรณี que จำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้ว แต่ได้หลบหนีไป และศาลออกหมายจับแล้วแต่ยังจับตัวมาไม่ได้ (ผู้ที่จงใจหลบหนีในระหว่างการดำเนินคดีอาญา หรือมีเจตนาทุจริตในการต่อสู้คดี) เท่านั้น ซึ่งจะสอดคล้องกับเหตุผลในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ที่มุ่งประสงค์จะใช้บังคับกับจำเลยที่หลบหนีคดีในระหว่างการดำเนินคดีอาญาเท่านั้น หรือไม่ หรือควรมีขอบเขตครอบคลุมถึงกรณีของจำเลยที่ไม่ได้มีเจตนาหลบหนี แต่อาจมีเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่สามารถมาศาลได้ ณ ขณะนั้น เช่น กรณีเจ็บป่วยขั้นรุนแรง หรือมีภารกิจสำคัญอื่นที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เป็นต้น ด้วย

(๔) ความไม่ชัดเจนของอำนาจศาลที่จะเป็นผู้สั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาตามข้อสังเกตของสำนักงานศาลยุติธรรมย่อมมีผลทำให้มีปัญหาข้อกฎหมายที่จะต้องพิจารณาต่อไปว่า คำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกานั้นเป็นที่สุดหรือไม่ และจำเลยยังคงมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้หรือไม่ การเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพียงบางมาตราโดยที่ยังไม่ได้พิจารณาถึงบทบัญญัติในส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่อาจจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในคราวเดียวกันย่อมก่อให้เกิดปัญหากับผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

อนึ่ง สำนักงานฯ ขอเรียนเพิ่มเติมว่า เมื่อได้พิจารณาเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ประกอบกับความเห็นของผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาความเป็นมาและการวิเคราะห์พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคามุข พ.ศ. ๒๕๕๙ และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. .... แล้ว เห็นว่า การกำหนดเงื่อนไขในการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา โดยการกำหนดให้จำเลยต้องมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล ในขณะที่ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกานั้นมุ่งหมายเพื่อแก้ไขปัญหกรณิที่จำเลยจงใจหลบหนีในระหว่างการดำเนินคดีอาญา แต่ได้มาใช้สิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาตามที่กฎหมายกำหนดอันมีเจตนาทุจริตในการต่อสู้คดีเป็นสำคัญ แต่ในกรณีอื่นที่จำเลยไม่สามารถมาแสดงตนต่อศาลได้ เพราะมีเหตุจำเป็นอื่น เช่น เจ็บป่วย หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ นั้น ยังมิได้มีการพิจารณาอย่างรอบคอบ ซึ่งหากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดไว้ตามที่เสนอแล้วอาจเคร่งครัดจนไม่สามารถปรับใช้ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับข้อเท็จจริงได้ อย่างไรก็ตาม ในชั้นนี้ สำนักงานฯ จึงเห็นว่า คณะรัฐมนตรีสามารถรับหลักการร่างพระราชบัญญัติฯ ที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอมาได้

โดยเสนอให้ปรับปรุงบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นการเบื้องต้น ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอุทธรณ์หรือฎีกา ดังนี้

“ในการยื่นอุทธรณ์(ฎีกา) กรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์(ฎีกา) ให้จำเลยมาแสดงตนต่อศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์(ฎีกา) หากจำเลยไม่มาแสดงตน มิให้ศาลมีคำสั่งรับอุทธรณ์(ฎีกา) เว้นแต่มีเหตุตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา”

อย่างไรก็ดี แม้จะมีการแก้ไขถ้อยคำของบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอตามที่ได้เสนอแนะข้างต้นแล้วก็ตาม แต่โดยที่การแก้ไขเรื่องนี้เป็น การแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งมีผลใช้บังคับสำหรับคดีอาญาเป็นการทั่วไป ประกอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมในครั้งนี้อาจมีผลกระทบกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนอื่นอีกดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และมีข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องข้างต้น ทั้งปัญหาเกี่ยวกับข้อกฎหมาย ปัญหาทางปฏิบัติ และปัญหาเชิงนโยบาย สมควรที่จะให้รับข้อสังเกตดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาด้วย เพื่อให้การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในครั้งนี้อำนาจการด้วยความรอบคอบ เป็นไปอย่างเป็นระบบที่จะอำนวยความสะดวกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและผลประโยชน์ของรัฐ และเป็นไปตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมืองฯ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ



(นายดิศทัต ใจตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โทร. ๐ ๒๒๒๒ - ๐๒๐๖ ถึง ๙ ต่อ ๑๖๓๐ (นายอภิวัฒน์ฯ)

โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๕๑๖๔

[www.krisdika.go.th](http://www.krisdika.go.th)

[www.lawreform.go.th](http://www.lawreform.go.th)